

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

AFRIKAANS TWEEDE ADDISIONELE TAAL V1

NOVEMBER 2014

MPUMALANGA

PUNTE: 120

TYD: 2½ uur

Hierdie vraestel bestaan uit 20 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit VIER afdelings:

AFDELING A:	Leesbegrip	(30 punte)
AFDELING B:	Opsomming	(10 punte)
AFDELING C:	Taalstrukture en -konvensies	(40 punte)
AFDELING D:	Letterkunde	(40 punte)

2. Beantwoord AL die vrae.
3. Begin ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.
4. Trek 'n streep ná elke afdeling.
5. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik word.
6. Laat 'n reël na elke antwoord oop.
7. Gee besondere aandag aan spelling en sinsbou.
8. Voorgestelde tydsindeling:
AFDELING A:	50 minute
AFDELING B:	30 minute
AFDELING C:	40 minute
AFDELING D:	30 minute
9. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: LEESBEGRIP**VRAAG 1****TEKS A: TYDSKRIFARTIKEL**

Lees die tydskrifartikel hieronder en beantwoord die vrae.

DIE ONTWIKKELING VAN GELD

1. Ons gebruik deesdae geld om vir goedere en dienste te betaal, maar daar was nie altyd geld soos ons dit vandag ken nie. Baie jare gelede het mense besigheid met mekaar gedoen deur verskillende goed (ruilmiddele) onder mekaar te ruil.

2. Oral in Afrika was skape, beeste en bokke nog altyd 'n belangrike ruilmiddel. Vandag nog word beeste vir goedere geruil en dit word ook aangehou om te slag vir kos of om swaar vragte te trek.

3. Die ou Egiptenare het edelmetale soos goud, silwer, yster en koper as geld gebruik. Goud was die belangrikste edelmetaal omdat dit nie verkleur of roes nie.

4. In die Middeleeue (400–1500 n.C.) het Europese seevaarders hulle edelmetale vir papier, parfuum en speserye geruil. Mense het veral speserye geruil, want hulle het dit in kos en as medisyne gebruik.

5. Omdat al hoe meer mense begin het om goedere onder mekaar te ruil, is daar begin om munte te druk. Dit was die begin van geld soos ons dit vandag ken. Toe daar nie meer genoeg goud was om te munt nie, het die mense silwer gebruik.

6. In 1704 het John Law, 'n Skotse bankier, voorgestel dat mense eerder papiergeld as munte moes gebruik. Daarna het mense begin om banknote te gebruik. In Suid-Afrika het die geldstelsel ook oor baie jare heen ontwikkel. In 1803 is note vir die eerste keer in Suid-Afrika gedruk.

7. Elke land het sy eie geldeenheid, bv. die dollar in die VSA. Al die Europese lande wat deel is van die Europese Unie, bv. Nederland en België, het dieselfde geldeenheid, nl. die euro. Toe Suid-Afrika in 1961 'n republiek geword het, het ons geld van die pond na die rand verander.

8. Die Suid-Afrikaanse Reserwebank is die enigste instansie in ons land wat geld mag laat druk. In 1992 het ons 'n stel banknote met 'n safari-tema in Suid-Afrika begin gebruik. Op hierdie note verskyn die "Groot Vyf". Dit is die leeu, luiperd, olifant, renoster en buffel.

9. In Februarie 2013 het ons 'n nuwe stel banknote begin gebruik, maar die ou note mag ook nog gebruik word. Op hierdie nuwe banknote is die gesig van oudpresident Nelson Mandela op die voorkant en die "Groot Vyf" op die agterkant. Mense praat van hierdie banknote as "Randelas". Omdat skelms banknote maklik vervals, het die Reserwebank sekere dinge op die note aangebring sodat hierdie note nie vervals kan word nie. Daar is 'n watermerk, spesifieke nommers en 'n stel klein kolletjies op die "Randelas".

10. Deesdae betaal mense met kontant, 'n kredietkaart of 'n tjek as hulle by winkels koop. As 'n mens 'n kredietkaart gebruik, beteken dit dat jy nou iets koop, maar eers later daarvoor betaal.

11. Met al die moderne tegnologie wat beskikbaar is, hóéf 'n mens nie eens winkel toe te gaan om dinge te gaan koop nie. Jy kan dinge aanlyn bestel en koop deur jou rekenaar of selfoon te gebruik.

[Verwerk uit: *Huisgenoot*, 13 November 2013]

- 1.1 Voltooi die sin hieronder deur EEN woord uit paragraaf 1 in te vul.

Deesdae ... ons vir die dinge wat ons koop, maar baie jare gelede het mense dinge geruil. (1)

- 1.2 Waarom hou die mense in Afrika beeste aan? Noem DRIE redes. (3)

- 1.3 Waarom was goud vir die Egiptenare die belangrikste edelmetaal? Noem EEN rede. (1)

- 1.4 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf slegs die vraagnommer (1.4) en die letter (A–D) neer.

Eeue gelede het Europese seevaarders veral ... gekoop.

- A silwer, koper en yster
- B beeste, velle en skape
- C papier, parfuum en speserye
- D kos, medisyne en materiaal

(1)

- 1.5 Waarvoor het mense speserye wat hulle geruil het, gebruik? Noem net EEN gebruik. (1)

- 1.6 Waarvan het die mense munte gedruk toe daar nie meer genoeg goud was nie? (1)

- 1.7 Skryf VYF AGTEREENVOLGENDE woorde uit paragraaf 6 neer wat beteken dat die Suid-Afrikaanse geldstelsel nie altyd was soos ons dit nou ken nie. (1)

- 1.8 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf slegs die vraagnommer (1.8) en die letter (A–D) neer.

As 'n mens Nederland toe gaan, sal jy die ... as geld gebruik.

- A dollar
- B rand
- C pond
- D euro

(1)

- 1.9 1.9.1 Wat is Suid-Afrika se geldeenheid? Skryf net EEN woord neer. (1)

- 1.9.2 In watter jaar het Suid-Afrika hierdie geldeenheid aanvaar? (1)

- 1.9.3 Waarom het dit juis in hierdie jaar gebeur? (1)

- 1.10 Die “Groot Vyf” is op ons banknote. As ons besluit om die “Leeu” van die R50-note af te haal, watter dorp of stad dink jy moet ons op die R50-note druk? Motiveer jou antwoord. (2)

- 1.11 Vanaf Februarie 2013 mag mense **nie meer die note** met die “Groot Vyf” voorop **gebruik nie**.

Sê of hierdie stelling WAAR of ONWAAR is en motiveer jou antwoord met 'n aanhaling uit paragraaf 9. (1)

- 1.12 Uit watter TWEE woorde is die woord “Randelas” afgelei? (2)

- 1.13 Dink jy dit is goed dat Nelson Mandela se gesig op Suid-Afrika se banknote verskyn? Sê JA of NEE en motiveer jou antwoord. (1)

- 1.14 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf slegs die vraagnommer (1.14) en die letter (A–D) neer.

As skelms banknote vervals, beteken dit dat hulle die banknote ...

- A verkoop.
- B namaak.
- C verruil.
- D wegsteek.

(1)

- 1.15 Wat het die Reserwebank gedoen sodat mense nie die “Randelas” kan vervals nie? Noem enige TWEE dinge. (2)

- 1.16 Kies die korrekte antwoord tussen hakies. Skryf net die woord neer.

As 'n mens 'n kredietkaart gebruik, moet jy (voor/na) die transaksie daarvoor betaal. (1)

- 1.17 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf slegs die vraagnommer (1.17) en die letter (A–D) neer.

Moderne tegnologie het die manier waarop mense dinge koop verander, want mense ...

- A betaal nou baie minder vir die dinge wat hulle koop.
- B kan self besluit wanneer hulle vir hulle inkopies wil betaal.
- C kan dinge wat hulle wil hê van die huis af bestel en betaal.
- D het nie meer kontant of 'n kredietkaart nodig vir hulle inkopies nie.

(1)

TEKS B: VISUELE TEKS

Lees die visuele teks hieronder en beantwoord die vrae.

Kies kos vir energie en konsentrasie

Sekere soorte kos is beter as ander as ons vir lang tye energie wil hê en ons konsentrasie wil verbeter.

Goed

Bruinbrood Eiers Broccoli Bruinrys ontbytgraankos

Patats Sardyne Salm Rou neute Vrugte en sade

Water

Verdunde vrugtesap

Minder goed

Verfynde beskuitjies Veselvry-ontbytgraankos Wegneem-etes Ryskoekies

Energie-drankies met baie suiker of meer as drie koppies koffie per dag

Bron: Magda Black, dieetkundige in Port Elizabeth THEUNS KRUGER, Grafika24

- 1.18 Kies die korrekte antwoord tussen hakies. Skryf net die woord neer.

(Volgraan//Veselvry)-ontbytgraankos is die beste vir energie en konsentrasie.

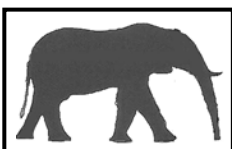
(1)

- 1.19 Noem enige EEN groentesoort wat goed is vir energie en konsentrasie. (1)
- 1.20 Hoekom is hoender minder gesond om te eet? (1)
- 1.21 Hoe weet ons dat daar iets warmes in hierdie beker is? (1)
- 1.22 Jy is besig om vir die eksamen voor te berei. Hoekom is 'n toebroodjie met sardyne en 'n glas lemoensap beter vir jou as 'n burger en 'n koppie koffie? (1)
- 1.23 Dink jy 'n visuele teks is beter as 'n teks wat geskryf is? Sê JA of NEE en motiveer jou antwoord. (1)

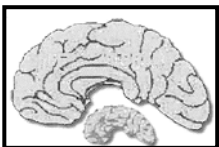
TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: OPSOMMING**VRAAG 2****TEKS C: DIE AFRIKA-OLIFANT**

- Som die **KENMERKE** van die **AFRIKA-OLIFANT** in SEWE sinne op.
- Skryf die SEWE kenmerke PUNTSGEWYS neer.
- Nommer die sinne van 1 tot 7.
- Jou opsomming mag nie langer as 60 woorde wees nie.
- Dui die KORREKTE getal woorde aan die einde van die opsomming aan.

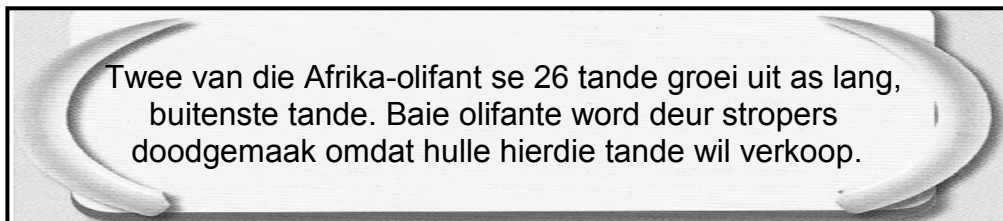
Die Afrika-olifant is die grootste landsoogdier. Dit is een van Suid-Afrika se "Groot Vyf". Baie mense besoek ons land juis om die olifante te sien.

'n Mens se brein weeg ongeveer 1,5 kg. Die Afrika-olifant se brein kan tussen 4,3 en 5,4 kg weeg.

Leeus en renosters is ook groot, sterk diere, maar hulle ore is nie baie groot nie. Dis beslis nie so groot soos die Afrika-olifant se ore wat 1,83 m lank is nie.

Twee van die Afrika-olifant se 26 tande groei uit as lang, buitenste tande. Baie olifante word deur stropers doodgemaak omdat hulle hierdie tande wil verkoop.

Olifante se slurpe is eintlik verlengde neuse. Hierdie slurpe kan iets so klein soos 'n grondboontjie of so groot soos 'n 100 kg-stomp optel. Olifante gebruik hulle slurpe om water te drink en om bome uit te trek. Die Afrika-olifant spog met 'n slurp van tot 1,5 m lank.

Olifante het baie groot pote. Die Afrika-olifant het 'n ovaal agterpoot en 'n ronde voorpoot. 'n Mens kan nie olifante se tone duidelik sien nie.

Net soos baie ander diere, het olifante ook 'n klossie hare aan die punt van hulle sterte. Wie sou kon raai dat die Afrika-olifant se stert tot 11 kg kan weeg?

[Verwerk uit: *Sien Suid-Afrika Visuele Feite*]

AFDELING C: TAALSTRUKTURE EN -KONVENSIES**VRAAG 3****TEKS D: ADVERTENSIE**

Lees die advertensie hieronder en beantwoord die vrae.

3.1

Is daar 'n vinnige en maklike manier om 'n e-skyfie te kry?

3.2

Ja, baie maklik. Volg net twee eenvoudige stappe

3.3

Maak gereed vir Gauteng se e-paaië op die **MAKLIKE** manier.

VOLG NET TWEE MAKLIKE STAPPE:

3.4

① Kry jou e-skyfie by 'n deelnemende verskaffer.

Checkers Hyper, Pick n Pay, SHOPRITE, SPAR, e-tol

Dis definitief beter om 'n e-skyfie te kry!

② Registreer jou e-tolrekening aanlyn.

e-tol
Registreer hier aanlyn

www.sanral.co.za
of bel 0800 SANRAL (726 725)

[Verwerk uit: *Beeld*, Vrydag 25 Oktober 2013]

- 3.1 Watter **BESKRYWENDE** woorde gebruik die adverteerder in **3.1** om die leser te oortuig om 'n e-skyfie te kry? Noem **TWEE** woorde. (2)
- 3.2 Skryf die sin in **3.2** oor en vul die **LEESTEKEN** in wat uitgelaat is. (1)

- 3.3 Kies die korrekte ANTWOORD. Skryf slegs die vraagnommer (3.3) en die letter (A–D) neer.

Watter SKRYFTEKEN word in die woord “e-paaie” gebruik?

- A Kappie
- B Deelteken
- C Koppelteken
- D Aksentteken

(1)

- 3.4 Die woord “manier” bestaan uit die volgende LETTERGREPE: ma–nier.

Verdeel nou die woord “registreer” in LETTERGREPE.

(1)

- 3.5 Gee ’n woord uit die advertensie wat dieselfde beteken (SINONIEM) as die woord tussen hakies.

Jy kan SANRAL se nommer (skakel) as jy meer van e-skyfies wil weet.

(1)

- 3.6 “Registreer jou e-tolrekening aanlyn.”

3.6.1 Watter WOORD in hierdie sin wys dat die adverteerder met elke leser praat?

(1)

3.6.2 Kies die korrekte ANTWOORD tussen hakies.

Die “e” in e-tolrekening verwys na (elektriese/elektroniese).

(1)

- 3.7 “Dis definitief beter om ’n e-skyfie te kry!”

Is hierdie stelling ’n FEIT of ’n MENING?
Motiveer jou antwoord in jou eie woorde.

(1)

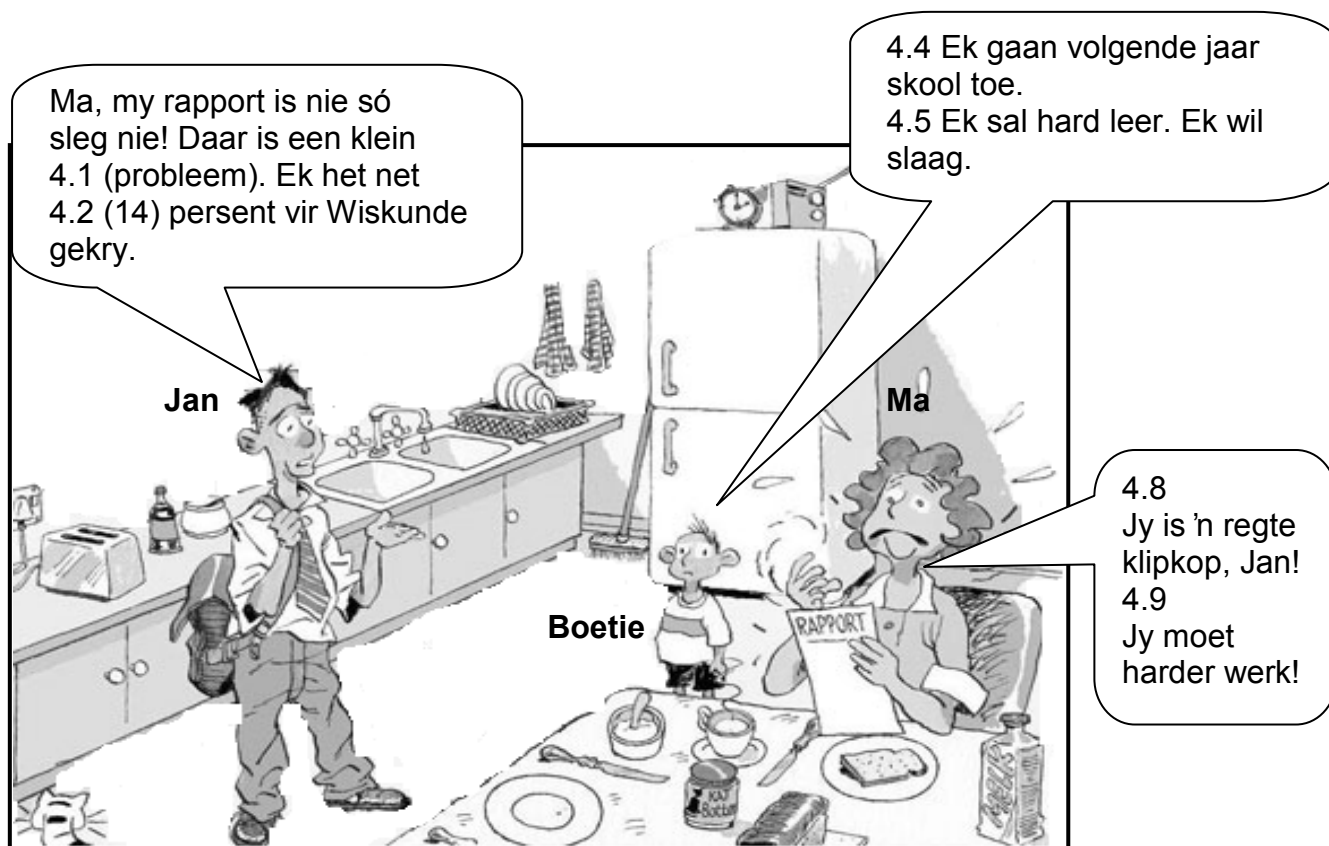
- 3.8 Waarom, dink jy, het die adverteerder nie vir die twee mense gesigte ingeteken nie?

(1)

[10]

VRAAG 4**TEKS E: SPOTPRENT**

Kyk na die prent hieronder en beantwoord die vrae.

[Uit: Weg, Oktober 2009]

- 4.1 Gee die VERKLEININGSVORM van die woord tussen hakies.
Daar is een klein (probleem). (1)
- 4.2 Skryf die GETAL tussen hakies in woorde.
Ek het net (14) persent vir Wiskunde gekry. (1)
- 4.3 Kies die korrekte WOORD tussen hakies.
Jan se boeksak hang oor sy (regteskouer/regterskouer). (1)
- 4.4 Verander die onderstaande sin in 'n VRAAGSIN, sodat die onderstreepte deel van die sin die antwoord is.
Boetie gaan volgende jaar skool toe. (1)
- 4.5 VERBIND die sinne met die woord tussen hakies.
Ek sal hard leer. Ek wil slaag. (omdat) (1)

4.6 Skryf die sin in die LYDENDE VORM oor.

Die skoolhoof het Jan se rapport geteken.

Begin só: Jan se rapport ...

(1)

4.7 Hoe weet jy dat Jan se ma geskok was toe sy Jan se rapport sien?

(1)

4.8 Kies die korrekte ANTWOORD tussen hakies.

“Jy is ’n regte **klipkop**, Jan!” is ’n voorbeeld van (letterlike/figuurlike) betekenis.

(1)

4.9 Skryf die sin oor in die INDIREKTE REDE.

Ma sê vir Jan: “Jy moet harder werk.”

Begin só: Ma sê vir Jan dat ...

(2)

[10]

VRAAG 5

5.1 TEKS F: LEESTEKS

Lees die teks hieronder en beantwoord die vrae.

TYD VIR MEKAAR

1 Wanneer iemand van (5.1.1) maklike (5.1.2) (kind + jare) praat, dink ek
2 altyd terug aan die tyd (5.1.3) toe ek self ’n kind was. Daar was nie baie
3 geld nie, maar dit was lekker tye.

4 Ons het soms so ver as 13 (5.1.4) kilometer gestap. Toe ek hoërskool
5 toe is, het ek ’n fiets gekry. Ek het ook (5.1.5) (met dit/daarmee) na my
6 eerste werk toe gery.

7 Ons moes toestemming vra as ons ’n eier wou bak, want eiers is vir
8 ekstra inkomste verkoop. As jy uit ’n vertrek geloop het, moes jy die
9 (5.1.8) ligte afskakel. Ons mag nie water gemors het nie en krane mag
10 nie gedrup het nie.

11 (5.1.9) (Koffie, suiker, meel, ens.) moes tot aan die einde van die maand
12 hou. As iets voor die tyd opgeraak het, moes ons maar daarsonder
13 klaarkom.

14 My ma het die wasgoed in (5.1.10) koud water met die hand gewas –
15 winter en somer. (5.1.11) (Water ... in ... bad), is in ’n groot kastrol
16 gekook.

17 Daar was nie (5.1.12) (televisie/televiesie), selfone of (5.1.13) duur
18 rekenaars nie. Die lewe was nie net ’n gejaag na wind nie – mense het
19 tyd vir mekaar gehad.

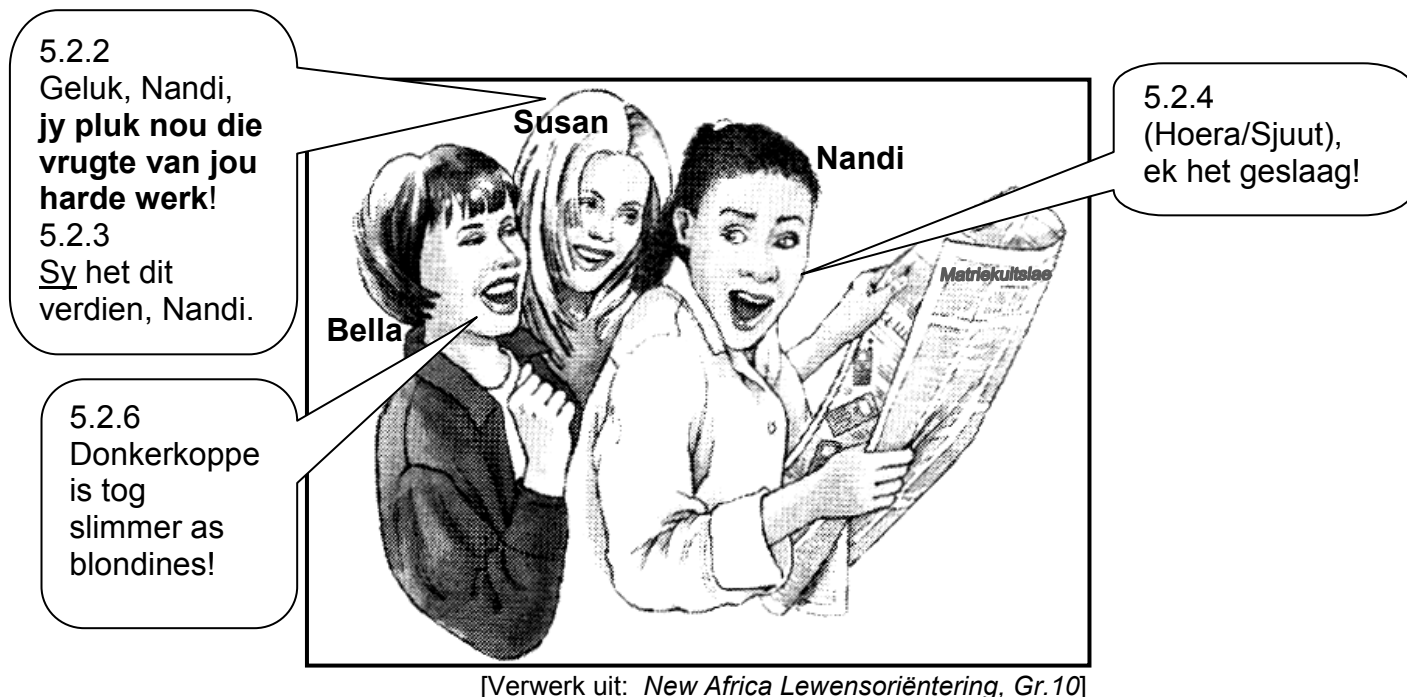
- Sandra Pienaar

[Verwerk uit: *Vrouekeur*, 10 Mei 2010]

- 5.1.1 Gee die ANTONIEM van “maklike”. (Reël 1) (1)
- 5.1.2 Gee die korrekte SAMESTELLING van die woorde (kind + jare). (Reël 1) (1)
- 5.1.3 Gebruik die woord “toe” in ’n sin sodat dit ’n ANDER BETEKENIS het as in reël 2. (1)
- 5.1.4 Gee die AFKORTING vir “kilometer”. (Reël 4) (1)
- 5.1.5 Kies die korrekte ANTWOORD tussen hakies. (Reël 5) (1)
- 5.1.6 Skryf die sin oor en begin met die VETGEDRUKTE woord.
Ons moes toestemming vra **as** ons ’n eier wou bak.
Begin só: As ons ’n eier wou bak, ... (1)
- 5.1.7 Skryf die sin oor in die VERLEDE TYD.
Ma verkoop die eiers.
Begin só: Ma ... (1)
- 5.1.8 Gee die ENKELVOUD van “ligte”. (Reël 9) (1)
- 5.1.9 Gee EEN WOORD vir (Koffie, suiker, meel, ens.). (Reël 11) (1)
- 5.1.10 Skryf die korrekte VORM van “koud” neer. (Reël 14) (1)
- 5.1.11 Voltooi die INFINITIEF. Skryf die hele sin oor.
(Water ... in ... bad), is in ’n groot kastrol gekook. (1)
- 5.1.12 Kies die korrekte SPELLING van die woord tussen hakies. (Reël 17) (1)
- 5.1.13 Gee die INTENSIEWE VORM vir “duur”. (Reël 17) (1)
- 5.1.14 Skryf die sin oor in die ONTKENNENDE VORM.
Mense het tyd vir mekaar.
Begin só: Mense het ... (1)

5.2 TEKS G: PRENT

Kyk na die prent hieronder en beantwoord die vrae.

5.2.1 Kies die korrekte WOORD tussen hakies.

Die drie meisies kyk na die matriekuitslae in die (papier/tydskrif/koerant).

(1)

5.2.2 Kies die korrekte BETEKENIS van Susan se woorde. Skryf slegs die vraagnommer (5.2.2) en die letter (A–D) neer.

“Geluk, Nandi, **jy pluk nou die vrugte van jou harde werk!**”

- A Noudat Nandi matriek geslaag het, gaan sy vrugte pluk op die plaas.
- B Nandi het hard gewerk; daarom het sy matriek geslaag.
- C Omdat Nandi hard gewerk het, het sy beter gedoen as haar maats.
- D Omdat Nandi hard gewerk het, kry sy nou ’n kans om vrugte te pluk.

(1)

5.2.3 Vervang die onderstreepte woord met die korrekte VOORNAAMWOORD.

“Sy het dit verdien, Nandi.”

(1)

5.2.4 Kies die korrekte TUSSENWERPSEL tussen hakies.

Nandi skree: “ ... , ek het geslaag!”

(1)

5.2.5 Kies die korrekte VOORSETSEL tussen hakies.

Bella staan (voor/langs/agter) Nandi. (1)

5.2.6 Kies die korrekte ANTWOORD. Skryf slegs die vraagnommer (5.2.6) en die letter (A–D) neer.

Bella se woorde is 'n voorbeeld van ...

A manipulerende taal.

B stereotipering.

C denotasie.

D gevoelstaal.

(1)

[20]

TOTAAL AFDELING C: 40

AFDELING D: LETTERKUNDE**BLADSAK – Lucas Malan**

Hierdie afdeling bestaan uit EEN VRAAG.

Beantwoord die vrae oor ALTWEE verhale.

VERHAAL A: STOKVEL OP 'n PLAAS (20)

EN

VERHAAL B: TOM (20)**VRAAG 6****VERHAAL A: STOKVEL OP 'n PLAAS – Justice L Makete**

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

Hulle kom van heinde en verre ...

Die swaarbelaaide karretjie het nogal noustrop getrek. Die getal voetgangers neem steeds toe. "The more the merrier", en niemand wil *die affêre* mis nie. Dié een keer in 'n maand, normaalweg die einde van die maand, is geskik vir almal.

- 6.1 Wie moes *die affêre* kom bywoon? (1)
- 6.2 Waar is *die affêre* gehou? (1)
- 6.3 By hierdie *affêre* gebeur daar nooit slegte dinge nie.
Sê waarom hierdie stelling ONWAAR is. (1)
- 6.4 Kies die KORREKTE antwoord uit die blokkie hieronder om die sin te voltooi.
Die mense wat nie geloop het nie, het met ... daar aangekom.
perde;	fietse;	motors
- (1)
- 6.5 Wie het in die kombuis gewerk? (1)
- 6.6 Gee EEN rede waarom almal moes help. (1)

6.7 Skryf die volgende vier insidente onder mekaar oor in die VOLGORDE soos wat dit in die verhaal gebeur.

- Mfundisi het met 'n kort, maar kragtige gebed geopen.
- Ma Dlamini het die kinders geroep om te kom help.
- Om tienuur het die stokvelgangers begin intrippel.
- Die ingesamelde geld is aan Baba Ndlovu gegee. (4)

6.8 Waarom dink jy is *die affêre* juis aan die einde van die maand gehou? (1)

6.9 Gee EEN rede waarom jy dink dat niemand *die affêre* wou misloop nie. (1)

6.10 Kies die KORREKTE antwoord.
Skryf die vraagnommer (6.10) en die letter (A–D) neer.

“Die swaarbelaaide karretjie” in reël 2 beteken dat die karretjie ...

- A stukkend was.
- B oud was.
- C vol gelaai was.
- D groot en sterk was. (1)

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

Teen twee-uur se kant is die *mokiti* by sy hoogtepunt. Die plek wemel van die plaasvolk. Die gumba-gumba blaas en blêr dat dit gons.

... Mampoer, klip-lekker en Lieberstein is al kop toe. Dis bump to bump!, sak die pomp kind!, fuduwa! (skud jouself), twist and shine!, lejara, amapantsola en die ritteltit!

6.11 Kies elke keer die inligting uit KOLOM B wat by die karakter(s) in KOLOM A pas. Skryf die vraagnommer (6.11.1–6.11.4) en die letter (A–E) neer.

KOLOM A	KOLOM B
6.11.1 Die meisies	A ... het moeilikheid gemaak.
6.11.2 Die bejaardes	B ... het kom help.
6.11.3 Die zol-eters	C ... het in die strooihuisie gesit.
6.11.4 Mandevu	D ... het net in die huis gedans.
	E ... het minirompies gedra.

(4 x 1) (4)

- 6.12 Kies die KORREKTE antwoord.
Skryf die vraagnommer (6.12) en die letter (A–D) neer.

Die vetgedrukte woorde in “... die ryding **mor**, **por** en **snor** soos dit die pad vat,” is ’n voorbeeld van ...

- A kontras.
- B ’n metafoor.
- C klanknabootsing.
- D ’n vergelyking. (1)

- 6.13 Gee TWEE redes waarom dit verskriklik sal wees as jou stokvelgeld gesteel word. (2)

EN

VERHAAL B: *TOM* – Jeanne Goosen

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

“Die donkie sal hom self betaal,” sê my broertjie. “En ek sal wel iewers ’n ekstra werk kry.”

“Kyk net hoe het hulle hom mishandel. Hy wys na die skaafplekke op die dier se blaaië.” My broertjie sê dit asof dit my skuld is.

Ek gaan sit op die klip voor die kombuisdeur en voel lus om te huil.

- 6.14 Wat doen die broertjie wat wys hoe hy oor die donkie voel? (1)

- 6.15 Gee EEN rede waarom die verteller lus was om te huil. (1)

- 6.16 Hoeveel het die broertjie vir die donkie en karretjie betaal? (1)

- 6.17 Die boetie het nie goed met hulle geld gewerk nie.

Sê waarom hierdie stelling WAAR is. (1)

- 6.18 Kies die KORREKTE antwoord.
Skryf die vraagnommer (6.18) en die letter (A–D) neer.

Die broertjie praat van ’n **goeie** donkie en die verteller van ’n **halfdooie** donkie.

In hierdie voorbeeld is “’n **goeie** donkie” en “’n **halfdooie** donkie” ’n voorbeeld van ...

- A ’n metafoor.
- B kontras.
- C ’n vergelyking.
- D personifikasie. (1)

- 6.19 Kies die KORREKTE antwoord.
Skryf die vraagnommer (6.19) en die letter (A–D) neer.

Watter les kan jy by die broertjie leer?

- A 'n Donkie en karretjie kan handig wees.
- B Kosgeld kan ook vir ander goed gebruik word.
- C Dink baie goed voordat jy al jou geld uitgee.
- D Dis goed om 'n donkie te hê om op te ry.

(1)

- 6.20 Skryf die volgende vier insidente onder mekaar oor in die VOLGORDE soos wat dit in die verhaal gebeur het.

- Die broertjie het opgespring en sy hande seëvierend in die lug gegooi.
- Die broertjie het die donkie gekoop.
- Die verteller was baie ongelukkig.
- Die broertjie het gesê hulle kon die tuin omhein.

(4)

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

Miskien moet ek hom 'n bietjie meer aanmoedig. Maar aan die ander kant, die ding met die donkie. Hy kon darem eers ...

Die donkie proes weer. Hy druk sy kop innig teen my broertjie se lyf.

“Hene, maar hy is lelik,” sê ek en kom nader.

“Love at first fright,” lag my broertjie.

- 6.21 Kies die KORREKTE antwoord uit die blokkie hieronder om die sin mee te voltooi.

Die broertjie moes ... het voordat hy die donkie en karretjie gekoop het.

hul geld getel; met die verteller gepraat; die donkie bekyk

(1)

- 6.22 Kies elke keer die inligting uit KOLOM B wat by die karakter in KOLOM A pas. Skryf die vraagnommer (6.22.1–6.22.4) en die letter (A–E) neer.

KOLOM A	KOLOM B
6.22.1 Die broertjie	A ... kon los rondloop.
6.22.2 Die donkie	B ... het net gekritiseer.
6.22.3 Die verteller	C ... sou 'n plan met die tuin maak.
6.22.4 Tom se vorige eienaar	D ... het blomme geplant.
	E ... was nie goed nie.

(4 x 1)

(4)

6.23	Gee EEN rede waarom die koop van die donkie en karretjie nie so sleg was nie.	(1)
6.24	Wat bedoel die broertjie as hy sê “love at first fright” in plaas van “love at first sight” soos die gesegde lui?	(1)
6.25	Wat sou jy gedoen het as jy die verteller was en jou broertjie het met die donkie en karretjie by die huis aangekom?	(1)
6.26	6.26.1 Hoe voel jy oor die verteller?	(1)
	6.26.2 Hoekom voel jy so?	(1)
		[40]
TOTAAL AFDELING D:		40
GROOTTOTAAL:		120